

Carin Burman började som god man 1991. Hon beskriver uppdraget som väldigt givande. "Under alla mina år har jag alltid lärt mig något nytt varje år. Det har varit jättenyttigt", säger hon.

Carin Burman säger att en av orsakerna till att det blivit svårare att vara god man är den sämre tillgängligheten till bankerna. "Det är bra att Swedbank har satt in soffor så man kan lägga sig och sova en stund. Man kan få sitta i en och en halv timme och vänta", säger hon.

Matz Lindman jobbar på Överförmyndarnämnden med att granska redogörelser från gode män. Han har upplevt att gode män utnyttjas till att utföra saker som inte ingår i uppdraget.

FOTO: LINDA HEDENLJUNG

"De som inte har anhöriga som kan ställa upp blir utlämnade"

Jämtland

Aldreomsorgen i Östersund

Det är personalbrist på särskilda boenden i Östersund.

Nu kommer varningar att goda män utnyttjas och att äldre utan anhöriga blir utlämnade.

Jag misstänker att verksamheten inte skulle fungera utan anhöriga och gode män, säger Matz Lindman, handläggare på Överförmyndarnämnden.

I 34 år har Carin Burman haft uppdrag som god man. Hon ska sörja för personer som behöver hjälp att bevakna sin egen rätt och förvalta

sin egendom.

– Det är mycket svårare i dag än vad det var när jag började, säger Carin Burman.

Hon listar försämringar som färre bankkontor med kortare öppettider och att myndigheter inte vill mejla handlingar, de skickas på posten som inte längre delas ut varje vardag.

En annan stor förändring, som hon lyfter fram, är att gode män tidigare fick utföra sysslor till sina huvudmän. Och få betalt för det.

Dagens regler innebär att en god man som hjälper till med att handla, får göra det helt ideellt. Kommunen tillåter inte att det betalas ut

någon ersättning.

Matz Lindman är handläggare på Överförmyndarnämnden för Krokom, Ragunda, Åre och Östersund. Han tycker att det är jobbigt att behöva säga nej.

– Det är jag som blir "the bad guy", säger han.

Han upplever att det är allt mer tryck på gode män att göra uppgifter som de egentligen inte ska göra.

– De kan bli utnyttjade på ett sätt som det inte är tänkt, säger Matz Lindman. Majoriteten av personal på särskilda boenden och boende med särskild service, säger han, förstår inte var gränserna går.

– Den överlägset mest

Om det inte vore dåliga resurser på boendena skulle man inte be de gode männen att utföra saker som inte ligger på dem.

Matz Lindman.

ställda frågan handlar om vad en god man gör och inte gör, säger Matz Lindman och förklarar att svaret på frågan är att en god man är beställare och aldrig utförare.

Om anhöriga bor långt bort och inte kan hjäl-

pa till, vems är jobbet att handla?

– Det är personalens, säger Matz Lindman.

Han har sett exempel på särskilda boenden där personalen gett beskedet till gode män att det är deras uppdrag är att sköta all handling. Eller där en god man beordrats städa ur sin huvudmans lägenhet.

– Om det inte vore dåliga resurser på boendena skulle man inte be de gode männen att utföra saker som inte ligger på dem, säger han.

Carin Burman håller med om Matz Lindmans beskrivning över situationen.

– De som inte har anhöriga som kan ställa upp,

komma och hälsa på och hjälpa till blir utlämnade, säger hon.

Hon har fått lämna över faktablad om god man till personal på boenden. Samtidigt säger hon att det är oerhört svårt att säga nej.

Hon berättar om inköp av snus, godispengar och julgardiner som ska upp. Om skjutsningar till tandläkaren och timmar i kö till banken.

– Det finns två sorters gode män, de som bryr sig lite grann och de som inte gör det. Där är skillnaden, säger Carin Burman.

Både hon och Matz Lindman säger att godmansskapet alltid har haft ett inslag av ideellt

arbete. Men när kraven om gratisarbete ökar blir det svårare att rekrytera nya gode män.

– God man är ett frivilligt uppdrag. Det är inte en anställning utan ett frivilligt uppdrag att hjälpa en medmänniska där du får en liten ersättning för att du gör det, säger Carin Burman.

Matz Lindman berättar att han sett att det blir slitningar i gruppen som har uppdrag som gode män. De som gör saker på ideell basis kan kritiseras av de som håller hårt på reglerna.

– Det finns en klick som är fyrkantiga, den lilla klicken kanske har många uppdrag och hörs mer. Sedan finns det vi som jobbar i det tysta, säger Carin Burman.

Hon och Matz Lindman ser dock en ljusning framöver. Östersunds kommun har beslutat att anställa mer personal på särskilda boenden.

– Det behövs mer personal och mer engagerad

Det är mycket svårare i dag än vad det var när jag började.

Carin Burman.

personal, säger Carin Burman.

Margareta Winberg, socialdemokratisk ordförande i vård- och omsorgsnämnden, säger att ökningen av personal kommer att ske gradvis under tre år.

– **En del boende** upplever att det är för kort om tid med de boende och göra saker tillsammans, säger Margareta Winberg, som inte hört kritiken att gode män blir ombeslagna göra saker utanför deras uppdrag.

Med fler personal på plats hoppas Carin Burman på ett minskat tryck på gode män, men också att personalen ska hinna med att ge boende de aktiviteter som de har rätt till. Det kan handla om en promenad eller ett besök på stan.

– Boenden kan inte förverkliga det i dag. När man ringer till biståndshand-

läggaren och frågar så är svaret att det är en verksamhetsfråga. Sedan går man tillbaka till verksamheten som säger ”vi ska se vad vi kan göra”. Men det blir inget ändå, säger Carin Burman.

Linda Hedenljung
063-161729
linda.hedenljung@op.se

Fakta God man

- Den person, huvudman, som har god man har fortfarande rätt att bestämma över sina pengar, hantera egendom och ingå avtal. Orta kan upplägget vara så att det finns fler olika separata bankkonton där god man har tillträde till ett och huvudmannen har ett annat konto.
- Godmanskapet består av tre delar: förvalta egendom, bevaka rätt och sörja för person.
- God man är vanligtvis en frivillig åtgärd som godkänts av den som behöver hjälpen.

De är tingsrätten som utser vem som får uppdraget.

- Om den som behöver hjälp inte förstår vad det innebär att ha en god man, görs läkarintyg eller liknande utredning tas fram för att tingsrätten ska kunna ta ett beslut.
- Om god man inte räcker som åtgärd kan det utses en förvaltare. Det är en tvångsåtgärd och innebär att en person förlorar rätten att själv ingå avtal eller hantera sina pengar. Det är i stället förvaltarens ansvar.

Källa: Sveriges domstolar

Norrmontage Industri AB tillverkar transformatorstationer för den svenska marknaden. Företaget är beläget i Järpen och sysselsätter 87 medarbetare. FOTO: KARIN FJAEVOLL

Stort varsel på Norrmontage

Järpen

Låga elpriser och minskat bostadsbyggande slår hårt mot Norrmontage i Järpen. Tjugo tjänster berörs – både tjänstemän och kollektivanställda sägs upp.

Mattias Marktin, vd för Norrmontage i Järpen. FOTO: KARIN FJAEVOLL

Norrmontage i Järpen har totalt 87 anställda. På tisdagsmorgonen gav bolagets vd Mattias Marktin sin personal beskedet att tjugo arbetstillfällen försvinner.

Anledning är, enligt Mattias Marktin, bland annat de låga elpriserna.

– Som privatperson blir man glad när man har låga energikostnader, men för oss som företag i branschen är det negativt eftersom våra kunder får mindre intäkter och deras investeringsvilja minskar, säger han och fortsätter:

– En annan viktig faktor är att bostadsbyggandet har minskat väldigt, väldigt kraftigt. Det har också påverkat oss för behovet av transformatorstationer har dalat som en konsekvens av det.

Verksamheten har haft en kraftig tillväxt under de senaste fem åren och omsatte föregående år 221 miljoner kronor. Under hösten har den minskade investeringsviljan blivit alltmer påtaglig.

– Vi har hållit vår personal uppdaterad om en vikande marknad under en längre tid så det är ingen överraskning, säger Mattias Marktin och uppger att beslutet om varslat togs under måndagskvällen.

– Det här är ingen plötslig åtgärd utan något som föregås av marknadsbedömningar och diverse analyser. Men det uppstår såklart en oro när sådant här händer.

Vilka är det som sägs upp? – Både tjänstemän och kollektivanställda, säger Mattias Marktin.

Inledningsvis kommer visstidsanställda och konsulter att få avsluta sina tjänster. Därefter kommer

Vi har hållit vår personal uppdaterad om en vikande marknad under en längre tid så det är ingen överraskning.

Mattias Marktin.

tio personer från kollektivsidan och tre tjänstemän att få gå.

När sker detta?

– Vi kommer att inleda fackliga förhandlingar under onsdagen där man tittar på turordningslistan. Allt görs inom ramen för de kollektivavtal vi har och i samförstånd med berörda fackförbund. Vår bedömning är att ingen kommer få gå inom två månader.

Blir det fler varsel i närtid?

– Inget som är klart i dagsläget. Vi får hela tiden göra bedömningar utifrån marknadsläget och man kan aldrig utesluta ytterligare varsel, uppger Mattias Marktin.

Hur känns det att ha gett sin personal ett sådant här besked?

– Det är det tråkigaste man som vd kan pyssla med. En anställning här ger mat på bordet och nu går flera medarbetare ut i arbetslöshet.

Norrmontage gör, enligt Mattias Marktin, bedömningen att verksamheten på längre sikt kommer att börja växa igen.

– I den bästa av världar så vänder marknaden. Då vill vi gärna att de som får gå kommer tillbaka till oss.

Karin Fjaervoll
063-16 17 16
karin.fjaervoll@op.se